

rende Lovs Bestemmelser, ikendes Bøder indtil 10,000 Kr. Sagen behandles som offentlig Politisag.

§ 17. Under »det særlige Bygningssyn« henlægges de i historisk Henseende vigtige Fæstningsværker.

§ 18. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder straks i Kraft.

NOTITSER FRA MUSEERNES VERDEN.

I ældre topografiske Værker vil man i Reglen forgæves søge den mindste Henvisning til Kunst, og dog havde den gammeldanske Malerskole, den Eckersbergske, Egenskaber, som ofte gør dens Værker til fortrinlige, historisk-topografiske Kilder. Gennem disse omhyggeligt udførte Billeder lærer vi Frederik 6's København at kende, men ogsaa for Provinsen har Datidens Malerier deres store Interesse (f. Ex. Roeds Billeder fra Ribe-Domkirke), og Dalsgaards, Exners og Vermehrens Folkelivsbilleder er blevne værdifulde Dokumenter i Studiet af gammel-dags Bondekultur. Derfor har det megen Betydning for vore særlige Studiefelter, at *Statens Museum for Kunst* Juli 1917 genaabede sin danske Afdeling efter en gennemgribende Omordning, der betyder en meget væsentlig Forbedring, som i Hovedsagen har bragt det mest mulige ud af Museumsbygningens slette, poesiforladte Lokaler. Idet de ældre Kunstværker er ordnede i historisk Rækkefølge og samlede efter de enkelte Kunstnere, er det lykkedes Museet at give en virkelig god og instruktiv Oversigt over den danske Malerkunsts Historie, og iøvrigt faar Samlingen paa disse Omraader stadig ypperlige Forøgelse. — En samtidig med Genaabningen udgivet Katalog er nyttig, men yderst kortfattet.

Fjerde Bind af Kunstmuseets Aarsskrift (1917) indeholder, foruden interessante Meddelelser om Museets Nyerhøvelser, bl. a. en Afhandling af Museumsdirektør Karl Madsen om Malerisamlingen paa Gavnø og dens talrige nederlandske Billeder. Af Aarsskriftets Anmeldelser kan fremhæves en lille Artikel af Doct. Francis Beckett, der imod de Paastande, som er fremsat af den tyske Kunsthistoriker Doct. R. Schaefer (i Jahrbuch

der kgl. preuss. Kunstsamlungen 1917) hævder, at Claus Berg, den berømte Mester fra den store Altertavle i Odense, utvivlsomt største Delen af sit Liv har virket her i Danmark.

Generalkonsul Johan Hansens Samling af dansk Kunst, som Ejeren har anbragt i en Tilbygning til sin Villa paa Kastelsvej og har gjort tilgængelig for Offentligheden, omfatter særlig Billeder af mindre kendte, ældre danske Malere og indeholder derfor adskilligt af topografisk-historisk Interesse.

Dyrtiden har som bekendt gjort sig stærkt gældende paa Antikviteternes Omraade. Den mindsker Værdien af Museernes Pengemidler, der iforvejen har været smaa nok, og samtidigt virker den uheldigt derved, at den tvinger mange mindre velstillede til at sælge deres Sager, som gennem Antikvitets-handelen vandrer over til nye Rigmanshjem eller ud af Landet, til Sverige og Norge. Hvor mange danske Museer har Raad til som *Kunstindustrimuseet* at betale et Mahognibord i Empirestil med en Pris, der nærmer sig de 5000 Kr.? Museets Aarsberetning for 1917 fremhæver dog, at baade Prisen og de Forhold, hvorunder den blev betalt, var ganske exceptionelle, og i Aarsberetningen for 1918 har selv den energiske Direktør Hannover meldt Pas og foretrukket at være Tilskuere til »den vilde Kehraus, der i Museums- og Samlerverdenen betegnede Krigens sidste Tid«. Helt bogstaveligt maa denne Udtalelse dog ikke forstaas. *Kunstindustrimuseet* har endnu i 1918 gjort gode Erhvervelser af gammeldansk Kunsthaandværk; deriblandt en Del Fayancer fra den københavnske Fabrik i St. Kongensgade, en testamentarisk Gave fra Camillus Nyrop. Ogsaa de foregaaende Aarsberetninger nævner foruden store udenlandske Erhvervelser mange danske Antikviteter, Smaasager, Møbler og hele københavnske Stuer, 1916 saaledes et Louis-XVI-Interiør (1797) fra Ejendommen paa Hj. af Holmens Kanal og Ved Stranden, 1915 et noget ældre Interiør fra Vimmelskaftet.

Disse og mange andre Exempler viser, at Grænserne mellem de københavnske Museer er blevet ret flydende, og naar de københavnske Bødkersvendes Lavssager 1917 deponeredes paa *Kunstindustrimuseet*, kan man ikke undgaa at føle det uheldige i, at de københavnske Lavs Antikviteter splittes mellem tre Museer. Men der kommer vel nok den Eftertid, hvor Museumssagerne finder deres rette Plads. I Øjeblikket er Forholdene mindst af alt til Strid mellem Museerne indbyrdes; for Tiden maa man være taknemligt for hvert Stykke, der

undgaar at hvirvles ind i Antikvitetshandelen ved at naa i sikker Havn paa et Museum.

Det unge, stærkt voksende Kunstindustrimuseum, der bor i en forholdsvis ny Bygning, føler allerede sin Bolig utilfredsstillende, og ved Etatsraad E. Glückstadts Køb af Frederiks Hospital vil dets Ønsker blive opfyldte. Imidlertid synes det, som om *Nationalmuseet* endelig kan gøre sig Haab om i nogenlunde overskuelig Fremtid at flytte ind i nyt Hus. Det S. 45—6 omtalte Bygningsudvalg, der blev nedsat 1917, har vel ikke afgivet nogen Betænkning, men det vides dog, at det sikkert vil foreslaa en Nybygning i Kastellet, hvor ogsaa Dansk Folkemuseum i saa Fald vil finde Plads.

Nationalmuseets første Afdeling har 1918 som et lille Annex til Etnografisk Samling aabnet et museumshistorisk Værelse, der indeholder adskillige af Kunstkammerets Kuriositeter og ældre Museumsinventar, som oplyser om de smaa og primitive Forhold, hvorunder gamle C. I. Thomsen skabte Museet.

Paa *Rosenborg* maatte man 1917 nedtage Riddersalens Gobeliner fra Christian 5's Tid, og samtidigt foretoges en Omflytning af Tronstolene, Disse Ændringer er blevne stærkt kritiserede af Kunsthistorikeren Th. Oppermann (Berling. Tid. ²⁵/₉ og ⁸/₁₀ 1917, sml. ⁵/₉ 1918), og trods et kraftigt, men meget uhøfligt Gensvar fra Rosenborgsamlingens Inspektør maa man give Kritikken Ret i adskilligt. De senere Aars Forandringer har ikke forskønnet de af Worsaae skabte Interiører, og Riddersalens Gobeliner, hvis Istandsættelse har været forsømt i en Arrække, bør snarest muligt restaureres og genophænges.

Det nationalhistoriske Museum paa *Frederiksborg* har i de seneste Aar med Omsigt og Dygtighed forstaaet at benytte Konjunkturerne i Tyskland, og takket være dets rige Pengemidler har det atter kunnet hjemføre her til Landet en Række interessante danske Portrætter.

Den gamle *Borgmestergaard i Aarhus*, hvis Maal det er at skabe en Gade og et Torv omgivet af gamle Bygninger, har i et til Museet fra Kannikegade flyttet aarhusiansk Bindingsværkshus fra 18de Aarh. indrettet en Haandværkersamling, som indeholder flere interessante og vel udstyrede gammeldags Værksteder. Skønt der i København er tilvejebragt en ret betydelig

Haandværkerhistorisk Samling, er denne endnu magasineret og Aarhus har saaledes Æren af at have skabt det første offentlige tilgængelige Museum af denne Art i Danmark. Borgmester-gaarden har i øvrigt nu opnaaet Statstilskud, under Tilsyn af Nationalmuseets anden Afdeling.

Naar der nylig i dette Tidsskrift (S. 49) har været klaget over det ringe Samarbejde mellem de historiske Amtstidsskrifter og de lokale Museer, er det en Glæde at kunne fremhæve i det mindste een Undtagelse fra Reglen. Historisk Aarvog for Thisted Amt, der allerede 1915 meddelte Museets Love, oplyser i Aargangen 1917, at den *historiske* Samling i Thisted ^{9/9} 1917 blev genaabnet i nye Lokaler, hvis Indretning delvis er dækket ved et Statstilskud paa 5000 Kr., og Aarbogen bringer samtidig en kortfattet Oversigt over Museets Indhold.

Det Bd. I, S. 140 nævnte *Kredsmuseum i Haderslev* er Genstand for Omtale i det tyske Fagtidsskrift *Museumskunde* (Bd. XII), der fremhæver Museets Arbejde for Fredningen af Fortidsminderne og dets Bygningsafdeling som noget nyt og lærerigt. For os danske er dette ikke Nyheder, og vi behøver ikke at fremhæve, hvorfra Ideerne stammer. Efter Billederne at dømme, de lettere tilgængelig findes i *Indre Missions Almanak* (Haderslev 1917), er Museets Hovedbygning rolig, enkel og tilsyneladende praktisk, og i *Frilandsafdelingen* findes typiske nordslesvigske Bønderbygninger. Men betænkelig er det dog, at man i et Bulhus har forsøgt at indrette en middelalderlig Stue, der næppe kan være andet end fri Fantasi.

Begge de to Museer i *Lund*, der rummer saa mange Genstande af Betydning for os danske, har i den senere Tid udsendt Publikationer. Fra Kulturhistoriska Museet foreligger en anselig illustreret Katalog, hvori Intendenten G. J:son Karlin, Samlingernes utrættelige Skaber, giver Oversigter over Museets mange og ret heterogene Bestanddele; »Kulturen« er jo ikke blot et kulturhistorisk, men ogsaa et kunstindustrielt Museum, særlig Interesse har de mange middelalderlige Jordfund fra Lund og den skaanske Almuekunst. »Universitetets historiske Museum, der nu har faaet Lokaler i det tidligere Zoologiske Museum ved Domkirken, har samtidigt (1918) udgivet et Festskrift, som foruden en Række Afhandlinger om Museets forhistoriske Oldsager ogsaa behandles nogle af dets middelalderlige Genstande.

Holbæk Museum, der er grundlagt for en halv Snes Aar siden af »Museumsforeningen for Holbæk og omliggende Herreder«, indviede Søndag den 22. Juni sin nye Bygning.

Denne, der blev overladt Museet af Byraadet, stammer fra ca. 1660 og er senest blevet anvendt til Fattiggaard. Museet har kun haft Raad til at restaurere Forbygningen, bistaet af Nationalmuseets 2. Afd. ved Mag. Chr. Axel Jensen.

Ved Omordningen er Museet blevet delt i to Afdelinger: en Folkemuseumsafdeling under Ledelse af Museets Stifter J. P. Petersen, Ny Sonneruplund, og et Bymuseum under Ledelse af Premierløjtnant Smith.

Folkemuseet omfatter en Stenalderssamling, nogle faa Sager fra Renæssance- og Baroktiden, en Samling Bondedragter og udsyede Sager, en lille Bogsamling, et Køkkeninteriør med aabent Ildsted og en god Bondestue. I Loftsetagen desuden en Møntsamling og en Seglsamling paa ca. 2100 Numre, samt en Samling Jernsager og en Redskabssamling til Hørrens Tilberedning.

I den anden Bygning har Bymuseet Plads i to store Lokaler. Den omfatter Samlinger fra Borgervæbning og Politikorps, Brandvæsen, Laugsvæsen og Fugleskydningsselskab. En mindre Samling topografiske Billeder søges nu udformet, ligesom der dannes et historisk-topografisk Arkiv. Der søges desuden dannet Samlinger af ældre Byhaandværk og en Portrætsamling af Byens betydelige Mænd, bilagt biografiske Oplysninger om disse.

OTTO SMITH.

STEDNAVNEUDVALGET.

Ved Udvalgets Møder i December 1918 blev en Retskrivning af de danske Sogne- og Trafiknavne vedtaget, men den vil ikke blive offentliggjort, før ogsaa de øvrige Landsbynavnes Retskrivning er blevet behandlet. I den forløbne Vinter har der særlig været arbejdet med de sønderjyske Navnes Retskrivning og Historie.

Fra 1. April 1919 har Udvalget ved Hr. Rigsarkivar Erslevs Velvilje faaet overladt et nyt Kontorlokale i Forbindelse med det tidligere, da Arbejdet midlertidigt er blevet noget forøget. Seks Studerende er blevet antaget til ekstra Assistance, og der beskæftiges nu ved Stednavnearbejdet i alt 2 faste Medarbejdere og 12 Studerende, de sidste gennemsnitlig hver 10—12 Timer